

לאור ההלכה - מפסקי מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הלכות יום הכיפורים

אחרי תפילת מנחה כשעה או יותר לפני השקיעה, אוכלין סעודה מפסקת. מי שרוצה לאכול אחרי ברכת המזון של סעודה מפסקת, צריך לומר קודם ברכת המזון "אין אני מקבל את התענית" ולכל הפחות יהרהר כך בליבו (עי' שו"ע תר"ח סעיף ג' והחונים עליו). טוב שלא לומר בפיו שזו סעודה מפסקת עד לשעה שבה רוצה להפסיק את אכילתו (חגים פ' מ"ד).

מותר להכין אוכל בערב יום כיפור ולהניחו על אש מכוסה ופלטה לצורך מוצ"ש יוהכ"פ. כמו כן מותר להניח אוכל בערב כיפור, לצורך ילדים קטנים כמו בערב שבת ולדעת הרמ"א יש להחמיר, אומנם אם יש ילדים קטנים בבית אין להחמיר (עי' שו"ע תר"ט, שם).

אין להכין אוכל ביום הכיפורים לצורך מוצאי כיפור, אלא לצורך קטנים האוכלים בכיפור. גם זאת רק במלאכות המותרות בשבת, שכן גם העברת אש המותרת ביום טוב, אסורה ביום הכיפורים (רמ"א תרי"ב, י' ועי' בא"ח וילך ט"ז).

מדליקים נרות בבית כמו בערב שבת וכיון שרגילים לחזור בליל

כיפור מבית הכנסת בשעה מאוחרת, יש להדליק נרות גדולים או להניח יותר שמן בנר כדי שידלק עד שיחזרו מבית הכנסת שיוכלו להנות מהם (אחרונים).

אע"פ שאסור לרחוץ אפילו אצבע קטנה, מכל מקום יכול אדם לגנג אצבעו במגבונים לחים שאין בהם כדי להרטיב את פניו ואין בהם טופח על מנת להטפוח (שם פ' מה').

מותר ללכת עם גרב או נעל בד או פלסטיק דק וכו' - "שקושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף" (רמב"ם שביתת העשור פ"ג ה"ז) ונהגו להתיר בנעלי פלסטיק עבים (שו"ע תרי"ד, ב' כה"ח שם ס"ק ט"ו ט"ז). אומנם עדיף שלא לנעול נעליים כאלו וכן נעליים שנראים כנעלי עור - עדיף שלא ללובשם, שמא ילמדו ממנו בטעות ללכת בנעלי עור (משנ"ב ס"ק ה', שם שם).

נעל שיש בה קישוט של עור - מותר ללובשה. אומנם אם העור מחזיק את הנעל מלמעלה או מלמטה - אסור (כה"ח תרי"ד ס"ק י"א). נערך בידי הרב טל חימוביץ'

מכון "אבי'ה" - הרב סעדיה דנן שליט"א

על עצמו - על ערכו ויכולותיו, דימיו זה 'צובע' את כל התמודדויות האדם, לטוב ולמוטב. למרות שהאדם מורכב מחלקי גוף וכוחות נפש שונים, ברור שהוא בעל אחדות אחת, שמשמעותה שיש בו כלל אחד ייחודי, הכולל את 'כללי המשנה' וודאי את כל הפרטים שבו. כפי שהקוד הגנטי שבגרעין העץ, כולל את הענפים, העלים והפירות של העץ הגדול.

כך הוא גם בעולם החומר, כידוע, קיים אטום ייחודי בכל חומר יסודי, אשר יש בו להסביר את העוצמה ואת מבנה החומר. גם אם נשנה את מצבי הצבירה של החומר - מוצק, נוזל, גז, נגלה שהמבנה היסודי של כל חומר ישמר, אותה מולקולה ייחודית תופיע בכל מצב. כך הוא לגבי כוח המשיכה, החמצן והמים הפועלים והמחיים כל פרט בבריאה - למרות השונות הקיימת בין הפרטים הרבים. ממש כפי שמכשירים חשמליים יכולים להיות שונים במשתנים רבים האחד מחברו ואף בייעודם, עדיין אותו החשמל יפעיל ויניע את כולם.

כיצד ניתן להסביר אחדות מופלאה זו, שבה כלל אחדותי אחד, מופיע בפרטים הרבים? כיצד ב"קוטן מופיע כל הגודל"? כידוע, מחשבה אחת, רעיון אחד, יש בהם כדי לחולל יצירה ומציאות ממשית רחבה (לדוגמא: המצאת החשמל, הדפוס, המנוע, המחשב, מכשירי הקשר, המיקרוסקופ, התת מודע, ...). ברור שבכל היצירה והמציאות הרחבה שתיווצר - המחשבה, הרעיון, יבואו לידי ביטוי בגלוי או בנסתר, בקטן או בגדול. האחדות בבריאה מעידה, שבעל המחשבה והמעשה הוא אחד, ומיהו? הבורא, "א-ל חי העולמים"!!! שהוא הכלל הכולל כל, המופיע בכל פרט מפרטי הבריאה ללא יוצא מן הכלל.

כל הנברא וכל הבריאה כולה נחתמו ב'חותמת הבורא' - "נאמן למקור". חתימה אשר הטביעה בקוטן את כל הגודל, הטביעה בכל פרט ופרט את

התמצית, את הציור השלם של סיני, של הסנה. האדם, כנזר הבריאה, נברא בסוף בריאת העולם כעולם קטן (מיקרוקוסמוס), המכיל בתוכו את כל רובדי המציאות של העולם הגדול שנברא - כדברי האר"י. לכן הוא נדחף מתוכו, מ'התמצית העולמית' שבו, לחשוף ולחיות את השלם שבו ובבריאה. לכן אחריות האדם גדולה, כי "עשה מצווה אחת - הרי הכריע את עצמו והכריע את כל העולם כולו לכף זכות" (רמב"ם הל' תשובה ג) ואם חלילה חטא, מכריע לכף חובה. שהרי ניתן בו מבוראו הכוח, הכלל, להשפיע במעשה אחד על הציור הפנימי שקיים בו ובו בעת - בכל העולם. זוהי מערכת אחת הרמונית, מארג אחד של 'כלים שלובים' אשר בהתחולל שינוי בנקודה מסוימת - משפיע על המערכת כולה.

זהו החיבור הקיים בעוצמה בתוך עם ישראל בין הפרטים, חיבור פנימי המחייב לערבות הדדית. זהו החיבור המאפשר לכהן הגדול לשאת על כתפיו ועל לבו את כל ישראל וכנציגם - להצליח בעבודת המקדש בכלל וביום הכיפורים בפרט - לחולל את טהרתם לפני ה'. הקב"ה הוא "צורנו צור חיינו". מהו הצור? הצור הוא סלע איתן, אשר חזקו ותכונותיו מופיעים בכל חלקיק מוסלע הצור. הקב"ה הוא "צור חיינו" וכידוע, כל יהודי הוא "חלק אלוך ממעל", חלק מהצור, הנושא בחלק שבתוכו את הציור של "א-ל חי כל העולמים". כפי שנאמר: "כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו" (האזינו לב, ט). וכך הוא לגבי כל אדם, שנאמר: "בצלם אלוקים עשה את האדם". ברגע שאדם זוכה ללב בשר במקום לב אבן, אזי הוא זוכה לראות את החיבור של הכלל והפרט.

תפילתנו: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור, כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

"צדיק כתמר יפרח" - מדברי מורנו ורבנו הרב ניר בן ארצי שליט"א

לנצל את ההזדמנות לתשובה

רוב השנה, כל יהודי נלחם ונאבק מהבוקר ועד הלילה, לחזור בתשובה ולהידבק בריבונו של עולם. האדם משתדל לעשות מצוות, חסד, ללמוד תורה ולהתפלל בכוונה. אומנם ברוב

השנה, האדם בעצמו צריך לעורר מלמטה, להיאבק ולהשתדל לחזור בתשובה ורק אז, יקבל עזרה מלמעלה. אך בימים אלו של ראש השנה, עשרת ימי

תשובה ובפרט ביום הכיפורים - הקב"ה יורד ועוזר לעם ישראל לחזור בתשובה ואינו מחכה שתהיה קודם אתערותא דלתתא (התעוררות מלמטה) כדי שתהיה אתערותא דלעילא (התעוררות מלמעלה). אלא, הקב"ה נמצא בכל מקום, בעשרת ימי תשובה מרגישים אותו הרבה יותר, על כן קל יותר לחזור בתשובה.

רק לקבל החלטה

ל"א היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכיפורים" (תענית פ"ד). יום הכיפורים השנה חל בשבת, על כן נוספת לו עוד קדושה יתרה. יום הכיפורים הוא יום טוב לכל עם ישראל, יום בו יש הזדמנות לחזור בתשובה ולהידבק בקב"ה, יום מחילה, סליחה וכפרה - רק תחליט לשוב אליו. הבחירה היא בידי האדם. כאשר אדם מקבל החלטה, לבחור בדרך הנכונה, הקב"ה נותן לו שפע של אור העזר לו להמשיך

ולהתמודד ולהתמיד בדרך הנכונה. כל יהודי יכול להצליח לצאת מכל ההפרעות שלו. אם אנשים היו יודעים, מהי בחירה חופשית ומהו הרצון וההחלטה, היו חוסכים שנים רבות של ייסורים. הקב"ה אומר לעם ישראל: לפניכם הברכה והקללה, החיים והמוות, ומשכנע ומבקש "**ובחרת בחיים**" (דברים ל, ט). החיים והטוב אינם באים מעצמם. הרע לעומת זאת נמצא כאן זמין, לא צריך לעבוד כדי שיגיע. כדי לקבל טוב וברכה, צריך להתאמץ הרבה ובכל הכוח. לנתץ, להרוס ולעשות רע - זוהי החלטה של רגע ללא מאמץ, בזמן קצר ביותר. אך לבגנות ולייצר משהו, לוקח זמן.

כאשר אדם מקבל החלטה, לבחור בדרך הנכונה, הקב"ה נותן לו שפע של אור העזר לו להמשיך ולהתמודד ולהתמיד בדרך הנכונה.

מחילה הדדית

הקב"ה, כאבא טוב ומטיב, מבקש ומתחנן, שעם ישראל יסלחו זה לזה ביום הכיפורים. אם חס וחלילה, לא יסלחו זה לזה - גם הקב"ה לא יסלח להם.

רצון ה' הוא שיסלחו זה לזה ומי שאינו סולח ולא שומע בקול ה' ולא עושה רצונו, למרות שזה לטובתו - הוא בעצם כעובד אלילים, כעובד ע"ז. הוא שומע בקול הגאווה, בקול העקשנות, בקול היצר הרע שלא לעשות שלום.

היצר הרע מנפח את האגו של היהודי: "אל תסלח לו", "אתה צודק" הוא אומר, הכל - רק שלא יעשו שלום. היצר הרע יודע שאם היהודים יסלחו זה לזה בכל מקום ביום הכיפורים, התפילה תעלה גבוה ותתקבל אצל

צוהר לתיבה - הרב חנן חסן שליט"א

כלומר שבמכה עצמה, מצוי גם הפתרון לבעיה. כמו שהנִסְיוֹב לטיפול בהכשת נחש מופק מהארס שלו, כך בכל התחומים התיקון הוא בדומה למקור הבעיה, הדבר נכון אפילו לגבי שורש לשוני של פעולה. הטיה של שורש בבניין

התורה מזהירה אותנו מפני התוצאה של אפילת מאפלות אסורים, וְנִסְתָּתֶם בָּם, מפני טַמְטוּם הלב, אַטִּימוֹת שאינה מאפשרת להבחין בין טוב לרע. מדובר בהוספה של "שכבות עור", עורלה, המסתירה את האור השופע מהנשמה, כְּדִי להאיר בו את הכרתנו הפעילה.

מסוים, מניבה משמעות כלשהי ואילו הטייתו בבנין אחר עשויה לתת משמעות הפוכה. אם נטה למשל את השורש **ש.ר.ש** בבניין **פֻּעַל**, נקבל **לְשַׁרֵּשׁ**, שמשמעותו לעקור מהשורש. אך אם נטה את אותו השורש בבניין **הַפְעִיל**, נקבל **לְהַשְׁרִישׁ**, שעניינו הפוך, להכות שורש. האם ניתן למצוא בדומה, פעולה מתקנת ל**כְּפִירָה**, מאותו השורש?

אם נטה את השורש **כ.פ.ר** ב**פֻּעַל**, נגלה את האפשרות ל**כְּפֹר**, שבאה לתקן ברוחני, את מעשה ה**כְּפִירָה**, לסלק את ה**כִּפּוֹר**, המעטה ה**אטום**, המועג מאיתנו לחוש אלוקות. ה**פֻּעַל** ל**כְּפֹר** הוא בבניין **פֻּעַל**, הקרוי גם בניין **קל**. הדבר כמו בא לרמוז לנו עד כמה קל יחסית ל**כְּפֹר**. יוצקים זפת רותחת, החודרת מבעד לסדקים ולחורים שבעצם. אך אם לא מקנחים, תוך פרק זמן קצר, את המעטה הנוזלי - הזפת

הקב"ה. אך אם תישאר שגאה, טינה וקנאה ביניהם - התפילה לא תעשה שום דבר ביום הכיפורים ובכל השנה כולה.

יהודים יקרים! שנה זו היא מיוחדת מאוד. **אנא!**

תבחרו בדרך החיים, בדרך הטובה, ביושר ובאמת, כי קרובה ישועת עם ישראל. מה שקרה בעולם בשנה שחלפה, ימשיך גם השנה ופי כמה וכמה. הקב"ה מזכך ומטהר את כדור

הארץ וכמו מכין 'מנחת' להתגלות מלך המשיח בארץ ישראל. התפילות באות במקום קרבנות. התפילה היא דו-שיח אישי, לב עם לב, פה עם פה, עין בעין, אוזן באוזן עם הקב"ה ויש בכוחה לבטל כל גזרה.

בליל יום הכיפורים, אנו צריכים להיות בִּעְרֻנוֹת ובמרץ בתפילה. לא להיות סגורים ומכונסים כדי לאגור כוח למחרת. אלא להתנהל כרגיל, לקרוא את הכתוב במחזור בקול רם (לפי העניין), להתפלל מכל הלב, להבטי באותיות, לשמוע ולהבין את התפילה כדי לזכך את הלב, הפה, העיניים והאוזניים.

אנא יהודים, אל תפסידו את ההזדמנות הגדולה של השנה הזו, להידבק בקב"ה, ללכת בדרך שלו, בתכונותיו ובמידותיו. אנו בדרך לגאולה ברחמים ולהתגלות מלך המשיח בימיו.

מתקשה ואוטמת כל כניסה או חדירה. בהקבלה ברוחני - אם לא שבים בהקדם בתשובה, של אור לעינים, של אויר לנשימה (לנשמה) או של מים חיים (תורה) - אז כבר נדרש משהו חזק יותר, שה**כִּפּוֹר** לא יוכל לעמוד בפניו. לכן המילה ל**כְּפֹר** מוטה ב**פֻּעַל**, בבנין כבד, כי לשם כך לא די ברצון שלנו לתקן.

כיצד ניתן בכלל בסביבה אטומה כזו, להגיע לרצון לתקן? ברגעים של חסד וביום הכיפורים במיוחד, הקב"ה קורע לאדם חלון קטן בקליפת ה**עורלה**, "**צוהר** תעשה לתיבה", שמבעדו יוכל האור האלוקי להפציע, לגרום לו להבין באיזו

חשיכה הוא שרוי ולעורר את רצונו לשוב למצב הקודם, של ראייה ברורה, שמיעה צלולה ונשימה זכה של אויר צח. מה על האדם לעשות? לכך כמו רומזות אותיות הפועל **כפר** אם נחלקן במתכונת **כפ-ר**. האות **כף**, היא האות ה**כפופה** ביותר, עניינה כפיפה וכפיה בעיקר. הציורוף **כפ (כף+פ)** מרמז ביתר שאת על **כיפוף**, אך את מה צריך לכופף? את האות

רש, ראש בארמית. כדי שיוכל לשוב בתשובה אמיתית, על האדם להכיר בחטאו ולהודות בכך. ההודאה וההנהון, באים לידי ביטוי בכפיפת הראש לכפי מטה. אך בכך לא די, על האדם גם לכוֹף ראשו בפני קונו, כדי לקבל עליו את העול, עול מלכות שמים ולהחליט שלא ישוב עוד לכסלה. אז הקב"ה **מְכַפֵּר**, וכמו ממיס את ה**כִּפּוֹר**. ולנו נשאר רק לקנח אותו מעלינו, בתפילה, במצוות ובמעשים טובים.